

Projekt ten stanowi pierwsze kompleksowe opracowanie arabskich tekstów zapisanych na papierze i fragmentach ceramiki, odnalezionych w Starej Dongoli, ważnym średniowiecznym mieście położonym w północnym Sudanie. Podczas ponad sześćdziesięciu lat wykopalisk archeologicznych, prowadzonych głównie przez polskie zespoły badawcze, odkryto unikalny zbiór około pięćdziesięciu arabskich dokumentów papierowych i trzydziestu innych inskrybowanych przedmiotów, takich jak skorupy naczyń glinianych, artefakty drewniane i kamienne, a nawet skorupki jaj. Te teksty pochodzą z życia codziennego, a nie z oficjalnych inskrypcji, dzięki czemu rzucają wyjątkowe światło na kulturę, gospodarkę i wierzenia mieszkańców Nubii w czasie pomiędzy XIV a XVIII wiekiem. Zwłaszcza pierwsza połowa tego okresu, czasami określana mianem „ciemnych wieków” Sudanu, jest wyjątkowo słabo udokumentowana w źródłach pisanych, co sprawia, że analizowane teksty mają szczególną wartość poznawczą. Stanowią one unikatowe źródło informacji o realiach społecznych, prawnych i religijnych tego słabo zbadanego okresu i miejsca, umożliwiając lepsze zrozumienie funkcjonowania lokalnych społeczności w epoce przejściowej między chrześcijańską Makurią a czasami dominacji zewnętrznych potęg kolonialnych, takich jak osmański Egipt i Imperium Brytyjskie w XIX wieku.

Te dokumenty obejmują prywatną korespondencję, umowy prawne, teksty religijne i notatki administracyjne. Część z nich znaleziono w domach elit, inne w prostych budynkach lub na wysypiskach śmieci – każdy przypadek opowiada inną historię, układając się w szerszą opowieść o całym mieście. Chociaż teksty są zapisane po arabsku, widoczne są w nich wpływy lokalnych języków, takich jak staronubijski, oraz dialektów regionalnych, zwłaszcza sudańskiej odmiany arabskiego. Wiele z nich najprawdopodobniej zostało napisanych przez muzułmańskich świętych mężów (fugara), którzy odgrywali kluczowe role w edukacji, duchowości i przywództwie społecznym w przedkolonialnym Sudanie.

Projekt prowadzony jest przez badacza specjalizującego się w papirologii arabskiej i badaniach archeologicznych. Dokona on odczytu, tłumaczenia i analizy dokumentów, łącząc metody historyczne, językoznawcze i archeologiczne. Powstanie także nowa platforma cyfrowa, która umożliwi publikację wyników online. Znajdą się na niej przetłumaczone teksty, zdjęcia w wysokiej rozdzielczości oraz interaktywne mapy ukazujące miejsca odkryć. Co szczególnie istotne, platforma będzie wyposażona w publiczną sekcję komentarzy, umożliwiającą użytkownikom posługującym się sudańskim dialektem języka arabskiego z całego świata zgłaszanie alternatywnych odczytów, tłumaczeń lub interpretacji kulturowych. Ten model współpracy umożliwia lokalnym społecznościom z Sudanu realny wpływ na proces tworzenia narracji historycznych i naukowego opracowania śladów ich własnej przeszłości.

Projekt uwzględnia również porównania z innymi zbiorami dokumentów, m.in. z Qasr Ibrim i Kulubnarti, oraz z relacjami podróżników, którzy odwiedzali Nubię przed epoką kolonialną. Dzięki temu możliwe będzie osadzenie materiałów z Dongoli w szerszym kontekście historycznym i kulturowym. Rezultaty badań zostaną udostępnione w formie monografii, artykułów naukowych oraz otwartego korpusu cyfrowego. Łącząc tradycyjne podejście naukowe z udziałem społecznym i narzędziami cyfrowymi, projekt ma na celu nie tylko rzucenie światła na mało znany rozdział historii Afryki, lecz także stworzenie nowego, inkluzywnego modelu badań humanistycznych.